Věková homofilie na české online seznamce*

RENÁTA TOPINKOVÁ**

Sociologický ústav Akademie věd ČR, v. v. i., Praha

MARKÉTA ŠETINOVÁ**

Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova, Praha

Age Homophily on a Czech Online Dating Site

Abstract: This article examines age homophily on a Czech online dating site using real user data. With a sample of 10 563 unique users and the aid of negative binomial regression, we test two hypotheses based on previous studies of online dating – namely, that men and women show different partner preferences with respect to age and that women in particular favour age homophily in their contacts. The model results support these hypotheses. Men are observed to prefer younger women, while women prefer men who are the same age or older than they are. Given that there are significantly fewer women on the dating site, they are the ones who choose, and the pairing result depends on whether they respond to a contact or not. The youngest women are contacted by men of all ages. Although men contact much younger women, they have a better chance of success with older women. Our conclusions are thus consistent with international research on homophily in the online environment and to some extent the results correspond to patterns of age homogamy in the Czech Republic. Unlike international research, however, the attractiveness of Czech men is found to decrease as they age.

Keywords: online dating, Czech Republic, age homophily, partner preferences, digital trace data

Sociologický časopis / Czech Sociological Review, 2020, Vol. 56, No. 4: 447–470

<https://doi.org/10.13060/csr.2020.014>

* Práce na této studii byla podpořena Grantovou agenturou ČR v rámci projektu „Změna poměru mužů a žen ve vyšším vzdělání a transformace sňatkového trhu a rodinných vztahů“ (GA17-12099S) a dále Grantovou agenturou Univerzity Karlovy v rámci projektu „Seznamování přes internet: Dopad online seznamek na hledání partnera“ (829417).

** Veškerou korespondenci posílejte na adresu: Mgr. Renáta Topinková, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., Jilská 1, 110 00 Praha 1, e-mail: renata.topinkova@soc.cas.cz; Markéta Šetinová, MSc., Institut sociologických studií, U Kříže 661/8, 158 00 Praha 5 – Jinonice, e-mail: marketa@modernilaska.cz.

Úvod

Seznamování přes internet se z okrajové aktivity stává důležitým způsobem pro navazování vztahů. Americký online seznamovací server OkCupid zprostředkovává kolem třiceti tisíc prvních schůzek každý den [Rudder 2014]. Oblíbenost online seznamování se každým rokem zvyšuje, zvláště u mladších generací. Mezi nejmladší věkovou skupinou (18–24 let) v roce 2015 seznamku vyzkoušelo 27 % mladých Američanů, což je téměř trojnásobně víc než v roce 2013. Česká data ukazují podobnou oblibu: ke zkušenosti s online seznamkou se přiznává 42 % českých uživatelů internetu [Nielsen Admosphere 2019].

Nárůst online seznamování s sebou nese i potenciální proměny sňatkového trhu. Mezi jedno z hlavních strukturálních omezení pro hledání partnera patřila po dlouhou dobu geografická vzdálenost. Online seznamování rozšiřuje oblast potenciálních partnerů z lidí, které můžeme potkat ve svém bezprostředním okolí, na všechny uživatele v naší zvolené vzdálenosti. Tradiční role přátel, rodiny či kolegů jako prostředníků v seznamování se oslabuje a online seznamky umožňují seznamovat se kdekoliv a kdykoliv, nezávisle na sociálním okruhu a geografické vzdálenosti [Rosenfeld, Thomas 2012; Valkenburg, Peter 2007]. Rosenfeld a Thomas [2012] dokonce uvádějí, že 74 % vztahů vzniklých na základě online seznámení proběhlo mezi lidmi bez jakékoliv společné vazby.

Bude mít nový způsob navazování vztahů dopad na tradiční struktury výběrového párování, které dlouhodobě pozorujeme v offline světě? V online seznamování nyní existují dva myšlenkové proudy, které se zabírají výsledky párování online s ohledem na podobnost. Jeden z nich tvrdí, že vzhledem k velkému množství potenciálních partnerů budou jeho výsledkem více rozmanité páry, jelikož se zde mohou seznámit lidé, kteří by se jinak nejspíše nikdy nesešli [ibid.]. Druhý proud očekává přesný opak, jelikož seznamování na internetu často umožňuje filtrování uživatelů podle určitých představ. Za předpokladu, že lidé na osobní úrovni preferují kontakt s partnery, kteří se jim podobají, k nárůstu diverzity docházet nebude. Uživatelé, kteří se od nich výrazně liší nebo jiným způsobem nesplňují jejich představy, zkrátka odfiltrují [Potarca 2017].

V této práci se touto optikou a pomocí reálných uživatelských dat díváme na věkovou homofilii v českém prostředí. Stejně jako v jiných západních zemích i v České republice věkový rozdíl mezi partnery dlouhodobě klesá a mezi lety 1994 a 2004 byl nejčastější věkový rozdíl mezi snoubenci jeden rok. Většina českých sňatků je tedy tak zvaně věkově tradičních a muž je stejně starý nebo o něco starší než žena [Fučík 2006; Katrňák 2008]. Z uzavřených sňatků není ovšem jasné, zda je toto párování výsledkem preferencí, či struktury. Uvidíme preference pro stejně staré partnery i v českém online prostoru? A budou ženy preferovat starší spíše než mladší partnery a muži naopak? Jednoduchý přístup k tisícům věkově různorodých partnerů na online seznamce může vzorce věkové homogie zeslabit, ale také replikovat a možná posílit.

Zásadní výhodou dat z online sezonek je, že se nespolehneme na výpovědi jedinců, ale sledujeme jejich reálné chování v prostředí online seznamovacího

portálu či aplikace. Poskytují nám tedy nebývale detailní vhled do procesu hledání partnera. Víme, koho uživatelé kontaktují a kdo jim odpovídá, kdo kontaktuje je a jak reagují oni. Lze předpokládat, že pokud bychom se respondentů ptali na preference partnerů určitého věku, respondenti by je nemuseli zodpovídat pravdivě nebo by si své preference nemuseli plně uvědomovat.

Seznamková data nám také dokážou přiblížit mechanismus párování a pomáhají nám odpovědět na otázku, jak homofilie vzniká. Je totiž logicky rozdíl mezi ideálním partnerem a partnerem, který na nás reaguje a se kterým reálně můžeme navázat kontakt a vztah. Jinak řečeno, možná by velké množství padesátníků v ideálním případě mělo zájem o krásnou mladou ženu, nicméně jen pro minimum z nich je takový svazek dosažitelný a „zbydou“ na ně jen stejně staré ženy. Díky zkoumání seznamovacích aplikací tak nejen víme, koho respondenti kontaktují, ale také kdo jim odpovídá a kdo nikoliv. Preference se zde mohou ukázat zřetelněji, jelikož uživatelé seznamovacích aplikací mohou kontaktovat velké množství protějšků s minimálními náklady či ztrátami [Kreager et al. 2014].

V tomto textu se nejprve zaměříme na koncept homofilie s ohledem na věk a představujeme první zahraniční výzkumy, které se tímto tématem zabývají v online prostředí. Na jejich základě pak formulujeme hypotézy, které předpokládají, že i v online prostředí se replikují vzorce, které známe z offline světa, a že jsou to ženy, které svým výběrem podporují věkově homofilní kontakty. Naše výsledky z deskriptivních analýz a regresních modelů podporují tyto hypotézy i na datech z české seznamky.

Homofilie a věk

Lidé zpravidla nenavazují vztahy náhodně, ale preferují kontakt s lidmi, kteří jsou jim v určitých vlastnostech a charakteristikách podobní. Často sdílí stejnou úroveň vzdělání, jsou stejného etnika nebo vyznávají podobný životní styl [Fiore, Donath 2005]. Rovněž věk je důležitým jednotčivým prvkem, který může sloužit jako „proměnná v pozadí, která silně determinuje chování, názory, hodnoty a postoje i sociální jednání“ [Fučík 2006: 724]. Lidé často mají podobně staré přátele a partnery, protože takoví lidé mají podobné zkušenosti, řeší stejné problémy nebo sdílí podobné hodnoty a také spíše budou sdílet stejný fyzický prostor. Vyšší frekvenci kontaktu mezi sobě podobnými lidmi nazýváme ve společenských vědách homofilii [McPherson, Smith-Lovin, Cook 2001]. Pokud se jedná o párovou dynamiku a kontakt se překloupí do svazku, mluvíme o homogamii, na kterou se soustřeďuje většina výzkumu výběrového párování. Dá se tedy říct, že homofilie (proces) vždy předchází homogamii (výsledek). V tomto textu se zabýváme homofilii s ohledem na věk, kterou můžeme interpretovat i jako tendenci k věkové homogamii.

Výzkumy věkové homogamie jakožto již vzniklých svazků ukazují, že věk hraje v párování důležitou roli. Věkový rozdíl mezi manželi dokáže do jisté míry určit povahu manželského vztahu. Manželé podobného věku si budou blíže i kul-

turně a názorově, spíše budou sdílet podobné představy o rodinném životě, jejich vztah bude více egalitářský a budou si i odpovídat v představách o genderových rolích [Katrňák 2008]. Pokud nejsou snoubenci stejně staří, hovoříme o věkové heterogamii. Fučík [2006] rozlišuje dva typy heterogamie: tradiční a netradiční. V případě tradiční věkové heterogamie je muž starší než žena, zatímco v případě netradiční věkové heterogamie je žena starší než muž.

Během 20. století se v západní Evropě věkový rozdíl mezi manželi snižoval. Česká republika tento vývoj od padesátých let minulého století následuje a v průběhu času roste počet věkově homogamních sňatků i u nás. Většina sňatků je tradiční – muž je stejně starý nebo starší než žena [Fučík 2006; Katrňák 2008; Zeman 2006]. Nicméně od roku 1965 pozvolna roste také podíl věkově netradičních manželství, v nichž je žena starší než muž. Od devadesátých let 20. století je tento nárůst ještě znatelnější a počet netradičně heterogamních manželství roste na úkor tradičně heterogamních manželství [Katrňák 2008].

V analýze českých sňatků Katrňák [ibid.] ukazuje, že sňatkový věk, tedy kdy muž či žena vstupují do manželství, je důležitým ukazatelem pro věkovou homogamii a heterogamii. Muži i ženy vstupující do manželství brzy mají vyšší šanci uzavřít věkově homogamní sňatek se stejně starým protějškem. Naopak, vstupují-li muži do manželství později, výrazně roste jejich šance na heterogamní manželství, v němž je muž starší než žena [ibid.; Zeman 2006]. Starší ženy uzavírající sňatek mají také vyšší šance na heterogamní manželství, nicméně na rozdíl od mužů na heterogamii netradiční, mají tedy vyšší šance si vzít mladšího manžela. I přes tyto trendy byl však mezi lety 1994 a 2004 nejčastější věkový rozdíl mezi snoubenci jeden rok a vše tedy nasvědčuje tomu, že věková homogamie je v českém prostředí poměrně silná [Katrňák 2008; mezi lety 1991 a 2004 udává totéž Zeman 2006]. Z toho se dá tedy opatrně usuzovat, že i věková homofilie, jako proces vedoucí k věkové homogamii, je v Česku rozšířená. Přesto je třeba poznamenat, že zatímco výzkumy homogamie pracují se strukturálními daty svazků, výzkum homofilie na online seznamce umožňuje spíše hlubší vhled do prvních fází párování a vzájemných kontaktů ve specifickém kontextu. I přestože by si párování a reálné svazky měly víceméně odpovídat, nemusí tomu tak nutně být. V tuto chvíli je to ale v českém prostředí nejbližší srovnání, které máme k dispozici.

Jak vzniká homofilie?

Ve výzkumu homofilie existují dva hlavní proudy, které vysvětlují její příčiny. Prvním z nich je homofilie na základě strukturálních omezení reálného světa. Jinak řečeno, určití lidé mají vyšší pravděpodobnost se potkat. Kupříkladu během studia na vysoké škole máme vyšší šanci se setkat s někým, kdo je nám podobný – také studuje vysokou školu, je v podobném věku a má podobný socioekonomický status [Kalmijn 1998; McPherson, Smith-Lovin, Cook 2001]. I sociální

prostor je strukturován neformálními věkovými normami, například různé věkové skupiny mají „své“ aktivity, podniky i kulturu. Tato hypotéza může sice do jisté míry vysvětlovat seznamování v tradičních kontextech, jakými jsou například sousedství nebo škola, nicméně je problematické jí vysvětlovat seznamování online, kde by se měla strukturální omezení stírat [Rosenfeld, Thomas 2012]. Online seznamky zpravidla umožňují procházet profily všech uživatelů, tudíž by měly odrážet jejich skutečné preference, nikoliv důsledky strukturálních omezení. To samozřejmě neznamená, že tato omezení online zcela mizí, nicméně předpokládáme, že by mělo být snazší je překonat. Druhým proudem je homofilie založená na preferenci. Homofilie založená na preferenci znamená, že osobně preferujeme vztahy s podobnými lidmi, protože jsou více obohacující a mají nižší pravděpodobnost zániku [McPherson, Smith-Lovin, Cook 2001]. Tyto dva proudy se vzájemně nevylučují a panuje obecná shoda, že určitou roli budou hrát oba mechanismy [Kalmijn 1998]. Dosavadní výzkum se tedy spíše zabývá mírou těchto mechanismů, kde v souvislosti s online seznamováním můžeme předpokládat, že vzhledem k výrazně většímu množství potenciálních partnerů by se měla preferenční homofilie posilovat.

Schaefer [2012] nicméně argumentuje, že obě tato vysvětlení jsou nedostatečná. Jejich slabá místa ilustruje na studii Hogue a Steinberga [1995], kteří se zabývají homofilii mezi adolescenty trpícími depresemi. Ti se totiž výrazně častěji přátelí s dalšími depresivními adolescenty. Schaefer [2012] argumentuje, že tito adolescenti nemusí preferovat homofilii ani být strukturálně omezeni. Spíše bývají pasivní a nezapojují se příliš do kolektivu, a proto si je jejich vrstevníci nevyberou za přátele. Homofilie v tomto kontextu nevzniká z původní preference, ale důsledkem odmítnutí od ostatních.

Na základě této úvahy Schaefer [ibid.] představuje mechanismus vzniku homofilie založený na teorii směny. V tomto pojetí se lidé snaží kontaktovat co nejvíce atraktivní a žádoucí protějšky nezávisle na své vlastní atraktivitě. Tyto protějšky jim ovšem nemusí odpovídat, dochází tedy k non-reciprocitě. Ve snaze zvýšit své šance na pozitivní odpověď začnou podle Schaefera lidé po čase uzpůsobovat své chování na základě toho, jaké protějšky je kontaktují a jaké jim odpovídají. Tento proces by měl ve výsledku posilovat homofilii, jelikož nejatraktivnější lidé si z dostupných uživatelů vybírají ty, již jsou jim nejvíce podobní, a tedy jsou podobně žádoucí. V důsledku toho si méně žádoucí jedinci navzájem zbydou. Tento proces není teoreticky založený na strukturálních omezeních, jelikož potenciál pro heterofilní vazby zde existuje, ani na preferenci, jelikož nikdo nepreferuje homofilii jako takovou a snahy jedinců nejsou horizontální (protože jsou si podobní), nýbrž vertikální (protože mají zájem o jedince s „vysokou hodnotou“) [Schaefer 2012: 1273]. Reálně ale bude i tento mechanismus ovlivněn strukturou sňatkového trhu – například lidé středního věku operují v mnohem omezenějším prostředí než lidé kolem dvaceti let [Rosenfeld, Thomas 2012].

Homofilie v online seznamování

Schaeferovo pojetí homofilie jakožto procesu ovlivněného nonreciprocitou coby endogenní silou se zdá být adekvátní i v online seznamování. V tomto případě by hlavním mechanismem homofilie mělo být, zda uživatel odepíše na první obdržanou zprávu, přičemž tento proces by měl dále pokračovat s každou další zprávou, kterou si uživatelé vymění. Tímto způsobem by mělo ubývat heterogamních spojení ve prospěch homogamních spojení, jelikož atraktivnější uživatelé si zvolí podobně atraktivní protějšky a těm méně žádoucím neodpoví, případně konverzace skončí dříve, než by došlo k osobnímu setkání. Méně žádoucí uživatelé by si pak měli zbýt navzájem.

Dosavadní výzkum na poli online seznamování Schaeferovu teorii částečně podporuje. Uživatelé vykazují tendence kontaktovat nejvíce atraktivní protějšky nezávisle na vlastní atraktivitě [Hitsch, Hortaçsu, Ariely 2010; Kreager et al. 2014]. Podporu pro postupnou změnu preferencí v čase na základě odmítnutí, kdy si uživatelé uvědomují vlastní hodnotu a přizpůsobují jí další hledání, již ale dosavadní výzkum nepřinesl [Kreager et al. 2014]. V americkém výzkumu méně žádoucí uživatelé, zřejmě ve snaze vyměnit kvalitu za kvantitu, rozesílali mnoho zpráv různě atraktivním uživatelům. Samotné snahy o získání více žádoucího partnera se ovšem nevzdali. K homofilii tak docházelo výhradně skrz odmítnutí (nonreciprocitu), nikoliv změnou strategie pramenící ze zkušenosti s odmítnutím. Absence změny strategie směrem k podobnějším partnerům ovšem může být poplatná zvláštnosti online seznamování, mezi jehož charakteristiky a půvab patří právě redukce strachu z odmítnutí a nákladů vynaložených na navázání kontaktu s více žádoucími partnery [Rosenfeld, Thomas 2012].

Věk a pohlaví

V této studii nás zajímá především souvislost homofilie s věkem a pohlavím na online seznamce. Jedním z univerzálních poznatků předchozích zahraničních výzkumů o online seznamování je, že ženy dostávají v průměru několikanásobně větší množství pozvánek než muži [Fiore, Donath 2005; Hitsch, Hortaçsu, Ariely 2010; Kreager et al. 2014; Skopek, Schulz, Blossfeld 2011; Rudder 2014]. Muži také častěji zažívají situaci, kdy nejsou kontaktováni nikým [Kreager et al. 2014], a i ti nejvíce atraktivní dostávají průměrně méně zpráv než ženy v dolním kvartilu atraktivity [Rudder 2014]. První kontakt iniciují výrazně častěji muži, zatímco ženy spíše vyčkávají na oslovení [Fiore, Donath 2005; Hitsch et al. 2010; Kreager et al. 2014; Rudder 2014]. Tato disproporce je obvykle vysvětlována vyšším počtem mužů na online seznamovacích platformách a také přetrvávající genderovou normou předepisující, že žena má vyčkávat na oslovení mužem [Rose, Frieze 1993; Morr Serewicz, Gale 2008]. Předpokládáme, že stejný vzorec uvidíme i na českých datech.

H1: Muži dostávají mnohem menší počet pozvánek než ženy.

Jelikož žen bývá na seznamkách obecně méně než mužů a dostávají pozvánky k seznámení častěji než muži, předpokládáme, že jejich pozvánky budou častěji opětovány. Tato hypotéza by tedy měla ověřit, zda ženy mají na online seznamovací aplikaci „navrch“, tedy zda jsou to ženy, kdo si může vybírat.

H2: Pozvánky žen jsou mnohem častěji opětovány.

Důležitou roli ve frekvenci a reciprocitě kontaktů hraje kromě pohlaví také věk. Během analýz dat z OkCupidu si Rudder [2014] kladl otázku, v jakém věku jsou muži a ženy nejvíce atraktivní pro opačné pohlaví. Uživatelé měli ohodnotit atraktivitu protějšku, který vidí na fotografii. Výsledky ukázaly, že ženy pod třicet let hodnotí jako nejvíce atraktivní muže ve svém věku nebo o něco starší. Ženy starší třiceti let pak vnímají jakožto nejvíce atraktivní muže o trochu mladší, než jsou ony samy. Naopak, preference mužů se v čase nijak zásadně nemění, za nejvíce atraktivní považují ženy kolem dvaceti let. Rudder poznamenává, že „představa padesátníka o tom, co je sexy, je téměř stejná jako představa studenta vysoké školy, alespoň dokud se díváme pouze na proměnnou věku. Když už, tak dvacátníci jsou ochotnější jít na rande se staršími ženami.“ [Rudder 2014: 36] Větší ochotu mladých mužů kontaktovat starší ženy pak vysvětluje fenoménem tzv. „cougars“, kdy starší ženy vyhledávají výrazně mladší muže za účelem sexuálního uspokojení. Předpokládáme, že tyto preference se budou v našich datech překlápat do struktury kontaktů následujícím způsobem:

H3: Muži kontaktují mladé ženy. Ženy kontaktují muže stejně staré nebo o trochu starší než ony samy.

Pokud mužům všech věků připadají nejvíce atraktivní mladé ženy, jak tvrdí Rudder [2014], a primárně je kontaktují, pak můžeme říct, že mladé ženy jsou online nejvíce žádoucí. Dle předpokladů teorie homofilie založené na nonreciprocitě jsou to právě ony, kdo v první řadě rozhoduje o tom, jak bude vypadat výsledek párování. Mladé ženy si tudíž vyberou podobně žádoucí protějšky a méně žádoucím uživatelům už poté neodpovídají. Vzhledem k velkému množství pozvánek si tak mladé ženy mohou vybírat takové partnery, jaké skutečně chtějí, a mohou si například dovolit odmítat výrazně starší muže, kteří jim nepřípadají atraktivní [viz Rudder 2014] nebo se kterými by si méně rozuměly (preferenční homofilie).

H4: Ačkoliv muži kontaktují výrazně mladší partnerky, tyto ženy je odmítají.

Funguje ale stárnutí pro ženy stejně jako pro muže? Oběma pohlavím se s vyšším věkem snižuje počet potenciálních partnerů v jejich věkové skupině, protože se část mužů a žen ožení či vdá. Obě pohlaví tak čelí strukturálnímu omezení [Kalmijn 1998]. Ve společenských vědách se ale obvykle předpokládá, že stárnutí ne-

snižuje atraktivitu mužů, jelikož čím jsou starší, tím spíše budou také úspěšnější a bohatší, což může přitahovat i mladé ženy [Buss 1994; Fučík 2006; Hakim 2011; Možný 2002; Rudder 2014]. Naopak, ženy časem ztratí mnoho možností k seznámení, protože připadají atraktivní menšímu množství mužů [Hakim 2011; Rudder 2014]. Zahraniční výzkumy online seznamování ukazují, že muži systematicky penalizují starší ženy ve prospěch mladých žen [Hitsch, Hortacsu, Ariely 2010; Rudder 2014]. Výhody žen na online seznamovacích portálech tak nemusí platit univerzálně. Starší ženy mohou mít menší možnost výběru a v důsledku toho být méně selektivní, tj. mohou přijímat větší podíl přijatých pozvánek k seznámení než mladší ženy. Předchozí výzkum také ukazuje, že zatímco mladé ženy nemají o mladší muže příliš zájem, starší ženy jsou mladším partnerům otevřenější [Rudder 2014]. To koresponduje i s výzkumy uzavřených sňatků, kdy se zvyšujícím se věkem narůstá také pravděpodobnost věkové heterogamie [Fučík 2006; Katrňák 2008]. Dá se tedy předpokládat, že úspěšnost u mladších, stejně starých a starších partnerek nebude konstantní, ale bude se měnit v závislosti na věku muže a ženy.

H5: *Úspěšnost u mladších, starších a stejně starých partnerek se mění s věkem.*¹

Charakteristika seznamovací aplikace

K analýze byla použita anonymizovaná data z české seznamovací mobilní aplikace Pinkilin. Pinkilin funguje na českém trhu od roku 2016 a je k dispozici pouze pro mobilní telefony. Od svého založení byl stažen více než 50 000 uživatelů. Algoritmus je poměrně jednoduchý: aplikace využívá GPS lokace a jako první vždy nabízí uživatele, kteří jsou v nejbližším geografickém okolí. U každého uživatele, kterého nám aplikace nabídne, je třeba se rozhodnout, zda jej chceme kontaktovat, či nikoliv. Pokud ano, vysílá aplikace pozvánku, a pokud je potenciálním partnerem přijata, otevírá se okénko chatu. Stejně tak, pokud se někdo rozhodne poslat pozvánku nám, okamžitě ji vidíme a rozhodujeme se, zda ji přijmout. Uživatelé se rozhodují na základě věku, jedné či více fotografií, případně krátkého popisku, který o sobě uživatel napsal.

Data byla získána po domluvě se správcí aplikace, kteří je poskytli již v anonymizované podobě, v níž je každý uživatel reprezentován unikátním kódem. Vzhledem k tomu, že si uživatelé vzájemně posílají pozvánku k seznámení, máme informace o tom, kdo koho kontaktuje a zda byla pozvánka přijata, či odmítnuta. Zároveň známe věk a pohlaví uživatele, který pozvánku poslal, a také věk a pohlaví uživatele, který pozvánku obdržel. Vzhledem k malému počtu stejnopohlavního vyhledávání v aplikaci bylo možné analyzovat pouze data o online

¹ Tuto hypotézu formulujeme pouze pro muže. Důvodem je vysoká úspěšnost žen v našem datovém souboru (96 %), a tedy nedostatečná variabilita pro modelování úspěšnosti žen.

seznamování heterosexuálů. Ačkoliv se uživatelé rozhodují z velké části na základě fotografií, jejich fyzickou atraktivitu nejsme schopni v analýze zohlednit. Dále nemáme k dispozici časovou známku, tudíž nelze sledovat proměny chování uživatelů v čase.

Data jsou náhodným výběrem z uživatelů mobilní aplikace. Konkrétně sledujeme kontakty mezi uživateli, kteří aplikaci využívali během července 2017. Zásadní výhodou našich dat je, že zachycují reálné chování uživatelů v prostředí aplikace, nikoliv jejich deklarované preference. Data však mají i určitá omezení. Hlavním úskalím je, že nebyla primárně vytvořena za účelem akademického výzkumu, nýbrž jako vedlejší produkt fungování aplikace [více o této problematice Salganik 2018]. Z tohoto důvodu obsahují pouze omezené informace, jakými jsou pohlaví a věk uživatelů, ale neposkytují žádný vhled do dalšího vývoje vztahu nebo motivací uživatelů. Nejprve naše data analyzujeme deskriptivně, poté modelujeme počty pozvánek a úspěšnost uživatelů pomocí negativní binomické regrese a logistické regrese. Cílem našich analýz není generalizace na českou populaci nebo populaci uživatelů online seznamek, ale inference na vztahy mezi proměnnými v modelu [Snijders, Bosker 2012].

Deskriptivní charakteristiky datového souboru

Datový soubor obsahoval 10 563 uživatelů, kteří si vyměnili celkem 197 519 pozvánek k seznámení.² Jednotkou zkoumání je pozvánka zaslaná mezi uživateli. Z hlediska sociodemografik aplikaci využívají především mladí vysokoškolsky vzdělaní Češi do třiceti pěti let žijící ve velkých městech. Rozložení uživatelů podle pohlaví bylo 3 785 (36 %) žen a 6 860 (64 %) mužů. Ženy jsou průměrně mladší než muži. Medián věku žen byl 24 let, zatímco medián mužů byl 28 let. Čtvrtina žen je starší 30 let, čtvrtina mužů je starší 32 let. Tato struktura se nijak výrazně neliší od jiných seznamovacích portálů. Prakticky na všech seznamovacích portálech a aplikacích převažují muži a podobnou strukturu uživatelů vykazuje například i známá mezinárodní seznamovací aplikace Tinder [McGrath 2015]. Ani věková struktura není odlišná od zahraničních mobilních seznamovacích aplikací. Oproti seznamovacím webovým serverům jsou uživatelé mobilních aplikací v průměru až o deset let mladší [Smith, Duggan 2013].

Zahraniční výzkumy systematicky ukazují, že ženy dostávají několikanásobně větší počet pozvánek než muži [Kreager et al. 2014; Rudder 2014], a naše první hypotéza se potvrzuje i na datech z české seznamovací aplikace. Medián obdržených pozvánek činil u žen 14 pozvánek, zatímco u mužů pouhé čtyři. Především se také zásadně liší rozptyl, kdy 50 % žen obdrželo mezi čtyřmi a 40 po-

² Původní datový soubor obsahoval 10 737 unikátních uživatelů, kteří vyslali dohromady 199 581 pozvánek k seznámení. Vzhledem k minimálnímu množství homosexuálních uživatelů a lidí starších 55 let jsme tyto kontakty vyloučili.

Graf 1. Zaslané pozvánky podle věkového rozdílu mezi partnery (%)

Poznámka: Pozvánky, které zaslali muži ženám, $n = 136\,504$; pozvánky, které zaslaly ženy mužům, $n = 61\,015$.

zvánkami od mužů. U mužů bylo interkvartilové rozpětí podstatně užší, mezi 1 a 10. Tato situace odpovídá předchozí literatuře, podle které ženy dostávají obecně větší množství pozvánek než muži nezávisle na atraktivitě, kdy i nepříliš atraktivní ženy dostávají více pozvánek než nejatraktivnější muži [Rudder 2014].

Pokud se podíváme na počet odeslaných pozvánek, vidíme, že muži sice posílají více pozvánek než ženy, nicméně tento rozdíl není zdaleka tak dramatický jako v případě příchozích pozvánek. Medián počtu pozvánek odeslaných muži ženám je osm, zatímco medián pozvánek, jež odeslaly ženy mužům, je pět. Tři čtvrtiny mužů odeslaly méně než 24 pozvánek, tři čtvrtiny žen pak poslaly méně než 17 pozvánek.

Co se věkového rozdílu mezi kontaktovanými partnery týče, je zřejmé, že strategie mužů a žen se liší na základě předpokladů ze třetí hypotézy.³ Graf 1 ukazuje, že muži mnohem častěji kontaktují ženy, které jsou mladší než oni sami.

³ Je nutné podotknout, že počet přijatých i odeslaných pozvánek může být zkreslen délkou používání aplikace. Uživatelé, kteří používají aplikaci déle a častěji, spíše pošlou více pozvánek a více jich také dostanou, protože jejich profily uvidí více uživatelů. Naopak, je možné, že někteří uživatelé si aplikaci stáhli pouze ze zvědavosti a rychle ji opět smazali, tudíž odeslali méně pozvánek a méně jich také obdrželi. Jelikož nemáme data o délce používání aplikace, nejsme schopni tento vliv nijak zjistit či korigovat.

Graf 2. Průměrný věk příjemce pozvánky dle věku a pohlaví odesílatele

Poznámka: Pozvánky, které zaslali muži ženám, $n = 136\,504$; pozvánky, které zaslaly ženy mužům, $n = 61\,015$.

Pouze čtvrtina pozvánek zaslaných muži směřovala ke stejně starým nebo starším ženám. V mediánu muži kontaktovali o 4,3 roku mladší ženy.

Naopak, strategie žen je podle věkového rozdílu opačná. Distribuce kontaktů je sešikmená doprava. Ženy kontaktovaly především muže, kteří byli přibližně o dva až tři roky starší než ony samy. Celých 75 % pozvánek zaslaných ženami směřovalo ke stejně starým či starším mužům. V mediánu ženy kontaktovaly o 2,8 roku starší muže.

Graf 2 ukazuje, že s výjimkou nejmladších mužů, kteří průměrně kontaktují o trochu starší partnerky, než jsou oni sami, muži všech věkových kategorií prů-

Graf 3. Podíly pozvámek zaslaných ženám do 30 let a ženám ve věku 30 let a více

Poznámka: Vážená data. Použitá váha je $1/(\text{počet pozvámek zaslaných mužem})$. Tímto způsobem řešíme problém, že aktivnější uživatelé by vychylovali výsledky vzhledem ke svým preferencím.

měrně kontaktují mladé ženy, a to především ženy do třiceti let. U žen vidíme jiný vzorec chování, kdy systematicky kontaktují partnera o několik let staršího než ony samy, přičemž změna nastává až u žen po třicítce, kdy začínají kontaktovat mladší muže. Stejně výsledky pozoruje i Rudder [2014] na amerických datech. Ačkoliv se s přibývajícím věkem zvyšuje průměrný věk kontaktovaného protějšku, muži stále kontaktují výrazně mladší partnerky. Zatímco ženy ve věku 38–39 let kontaktují 37leté muže, muži v tomtéž věku usilují o třicetileté ženy.

Pokud se podíváme na podíly mužů a žen do třiceti let a nad třicet let, kteří byli kontaktováni uživateli v každé věkové kategorii, vidíme, že i zde se vzorce kontaktování žen a mužů výrazně liší. Pro muže tvoří ženy do třiceti let velice atraktivní skupinu (Graf 3). Nezávisle na věku muže tvoří mladé ženy do třiceti let alespoň polovinu, nebo téměř polovinu jejich kontaktů. Preference nejen pro mladší ženy, než jsou muži sami, ale především pro mladé ženy tak zůstává i u nejstarších ročníků.

Naopak, u žen je patrný zlom po 29. roku věku, kdy začínají preferovat muže nad třicet let oproti mužům do třiceti let (Graf 4). Tato preference potom narůstá s každým rokem věku ženy, kdy kontaktují mladé muže stále méně a méně. Oproti tomu mladé ženy výrazně častěji kontaktují mladé muže do tři-

Graf 4. Podíly zpráv zaslaných mužům do 30 let a mužům ve věku 30 let a více

Poznámka: Vážená data. Použitá váha je $1/(\text{počet pozvánek zaslaných ženou})$. Tímto způsobem řešíme problém, že aktivnější uživatelky by vychylovaly výsledky vzhledem ke svým preferencím.

ceti let a muže nad třicet let kontaktují minimálně, avšak s přibývajícím věkem ženy narůstá také procento mužů nad třicet let, které kontaktují. Zatímco tedy čtyřicetiletí muži směřují 55 % pozvánek k ženám mladším třiceti let, čtyřicetileté ženy kontaktují muže do třiceti let pouze ve 14 % případech.

Nejenže ženy dostávají výrazně více pozvánek než muži, mají také v souladu s naší druhou hypotézou vyšší šanci, že budou jejich pozvánky přijaty. Pozvánky vyslané ženami byly opětovány v 96 % případů. Naopak, pozvánky vyslané muži byly zodpovězeny pouze ve 43 % případů, přičemž 57 % opětováno nebylo. To znamená, že šance žen dostat odpověď na pozvánku jsou 3,18krát vyšší oproti šancím mužů na získání kladné odpovědi.

Ačkoliv se v sociologické literatuře často udává, že muži potenciální partnerky s přibývajícím věkem neztrácejí a ženy jsou přitahovány ke starším partnerům kvůli jejich bohatství a statusu [např. Becker 1973; Katrňák 2008; Možný 2002], výsledky v Grafu 5 ukazují opačný trend. S přibývajícím věkovým rozdílem mezi partnery (kdy je muž výrazně starší) prudce ubývá kladných odpovědí na pozvánky k seznámení. Samozřejmě je také možné, že se jedná o specifický případ starších mužů, které máme ve vzorku a kteří nemají dostatečný status či bohatství. Konsolidace zdrojů totiž funguje oběma směry, ukazuje nejen, čeho již

Graf 5. Poměr přijatých a odmítnutých pozvánek poslaných muži ženám dle věkového rozdílu mezi partnery

Poznámka: negativní hodnoty znázorňují situaci, kdy je muž mladší než žena (netradiční heterogamie). Pozitivní hodnoty znázorňují situaci, kdy je muž starší než žena (tradiční heterogamie); $n = 136\,504$.

muž dosáhl, ale také to, čeho nedosáhl [Buss 1994]. Naopak, vyšší věkový rozdíl ve prospěch ženy se zdá být menší překážkou v seznámení. Muži sice starší ženy kontaktují méně často,⁴ jak jsme viděli v Grafu 2, nicméně když už je kontaktovali, měli téměř poloviční šanci na úspěch, což je více než průměr. Největší podíl přijatých pozvánek je potom v případě, že jsou partneři ve stejném věku či je žena o rok starší než muž (52 % kladných odpovědí). Vzhledem k tomu, že pozvánky žen se v 96 % případů setkají s odpovědí, nemá smysl vytvářet stejný graf pro ženy, jelikož jejich úspěšnost se i v případě velkých věkových rozdílů pohybuje kolem 90 %.

Na základě těchto výsledků se dá usoudit, že ženy mají v online seznamování značnou výhodu a jsou to ony, kdo si může z nabídek vybírat. K nonreciprocitě dochází ze strany žen, nikoliv ze strany mužů, a potvrzuje se tak naše čtvrtá hypotéza. Na Grafu 6 vidíme, že průměrně nejvíce pozvánek (počet pozvánek ve věkové kategorii/počet žen v kategorii) dostávají ženy ve věku dvacet až třicet let, přičemž tyto ženy si také nejvíce vybírají. Podobný poměr přijetí a odmítnutí zprávy

⁴ Pro ilustraci, muži kontaktovali o čtyři roky mladší ženy v 10 228 případech, zatímco o čtyři roky starší partnerku již kontaktovali pouze 2 659krát. Pokud se podíváme ještě dále, tak o deset let mladší partnerku kontaktovali muži 4 448krát, zatímco o deset let starší partnerku pouze 518krát.

Graf 6. Poměr přijetí a odmítnutí pozvánek obdržených ženami dle věku a průměrného počtu pozvánek na ženu

Poznámka: K průměrnému počtu pozvánek obdrženému ženou v daném věku se vztahuje osa na levé straně grafu, $n = 136\,504$.

mají také starší ženy. Sloučíme-li ženy nad 49 let, uvidíme, že průměrně přijaly pouze 33 % pozvánek, což je ještě méně než osmnáctileté uživatelky (34 %). Zdá se tedy, že mladší ženy si mohou více vybírat, protože dostávají nejvíce pozvánek. Starší ženy ovšem dostávají pozvánek relativně málo, tudíž je toto vysvětlení nepravděpodobné. Můžeme spekulovat, že vysoký poměr odmítnutí pozvánek, které starší ženy obdrží, je způsoben tím, že naopak již není z čeho vybírat. Ačkoliv Možný [2002] anekdoticky poznamenává, že mezi tzv. „muži z druhé ruky“, tedy muži, kteří již byli dříve ženatí, může šikovná hospodyňka najít poklad, mohou být ti to muži již „přebrání“, a tedy neatraktivní pro potenciální partnerky.

Výsledky deskriptivní části můžeme tedy shrnout následovně: Reciprocita je pro muže mnohem slabší než pro ženy. Ačkoliv muži častěji kontaktují mladší ženy, mnohem vyšší šance mají u starších žen. Tyto ženy jim sice zprávy samy neposílají, ale je větší šance, že příchozí pozvánky přijmou, než mladší ženy, které mohou být selektivnější. Pokud muži kontaktují výrazně starší partnerku, mají i přes velký věkový rozdíl výrazně vyšší šanci dostat na svou pozvánku odpověď, než pokud by kontaktovali výrazně mladší ženu. Dobrou šanci na odpověď mají muži také v případě, že kontaktují přiměřeně starší či mladší partnerky. U žen se aktivita, tedy pokud pošlou pozvánku jako první, zdá být výhodou, jelikož téměř všechny jejich pozvánky jsou přijaty, bez ohledu na věkový rozdíl, jejich vlastní věk či věk příjemce pozvánky.

Počet obdržených pozvánek k seznámení

K zodpovězení otázky, jak se počet obdržených pozvánek na mobilní seznamovací aplikaci mění s věkem, jsme zvolily negativní binomickou regresi. Negativní binomická regrese je vhodná k modelování četností, jejichž distribuce je silně sešikmená jako v případě počtu obdržených pozvánek k seznámení. Počet obdržených pozvánek k seznámení je závisle proměnná, přičemž každý příjemce pozvánky je započítán vždy právě jednou. Počet pozorování je 10 563 uživatelů, z nichž 707 (24 žen, 683 mužů) neobdrželo žádnou pozvánku k seznámení. Nejnížší počet obdržených pozvánek je 0, nejvyšší 803.

Prvním modelem je baseline model, který obsahuje pouze pohlaví příjemce pozvánky a věk příjemce pozvánky bez jakékoliv interakce. Druhým modelem je model s interakcí mezi věkem a pohlavím příjemce pozvánky. Oba tyto modely ovšem předpokládají linearitu, která nemusí být v datech nutně přítomná. Jak jsme zmiňovaly v předchozích oddílech, z citované literatury je důvodné se domnívat, že počet pozvánek nemusí mít lineární vývoj, ale může od určitého věku začít klesat [Rudder 2014]. Třetí model tedy obsahuje kvadratický člen, který povoluje restrikcí linearity. Vzhledem k informačním kritériím (Tabulka 1) vybíráme k interpretaci třetí model, který linearitu nepředpokládá.

Tabulka 1. Přehled modelů

Model	Rovnice	AIC	BIC
Model 1	N pozvánek ~ pohlaví + věk příjemce	77 390	77 419
Model 2	N pozvánek ~ pohlaví * věk příjemce	77 367	77 404
Model 3	N pozvánek ~ pohlaví + (věk příjemce) ²	77 222	77 258

Tabulka 2. Výsledky negativní binomické regrese (model 3)

Počet pozvánek	Koef.	Sm. chyba	Konf. interval (95 %)	
Žena	1,399 ***	0,027	1,345	1,454
Věk příjemce pozvánky	0,142 ***	0,012	0,118	0,166
(Věk příjemce pozvánky) ²	-0,003 ***	0,0002	-0,003	-0,002
Konstanta	0,384 *	0,190	0,011	0,758
n = 10 563				

* p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001

Graf 7. Predikce počtu pozvánek dle věku a pohlaví

Poznámka: Křivky zobrazují predikci průměrného počtu obdržených pozvánek podle věku a pohlaví. Podbarvený prostor kolem křivky zobrazuje 95% konfidenční interval.

Z výsledků negativní binomické regrese (Tabulka 2) je patrné, že pohlaví má zásadní roli v počtu obdržených zpráv, což není vzhledem k výsledkům deskriptivní části nijak překvapivé. Ženy dostávají více zpráv než muži, což odpovídá hypotéze 1. Podíváme-li se na kvadratický člen věku, vidíme, že je statisticky signifikantní a negativní, což znamená, že vývoj počtu pozvánek vzhledem k věku a pohlaví není lineární: do určitého věku počet pozvánek narůstá a poté začíná klesat. Pro snazší interpretaci přikládáme Graf 7, který ukazuje, že u žen stoupá počet pozvánek do cca 26–28 let, což je v souladu s hypotézou 3 (muži kontaktují především mladé ženy), a poté začíná strmě klesat. I přes tento strmý pokles však dostávají i nejstarší ženy v průměru více zpráv než muži všech věků. U mužů pozorujeme stejný vývoj, nicméně mnohem méně dramatický, jelikož průměrný rozptyl mezi počty pozvánek, které muži obdrží, je mnohem nižší než u žen. I tak lze ovšem pozorovat nepatrný růst do třiceti let, následovaný mírným

poklesem, který se začíná stupňovat přibližně po 35. roce věku. Počet pozvánek obdrženy nejstaršími muži se potom přibližuje nule. Tento výsledek odporuje dosavadní literatuře, v níž se obvykle předpokládá, že muži na rozdíl od žen s věkem svou atraktivitu neztrácejí.

Analýza úspěšnosti

Pro analýzu úspěšnosti kontaktů na seznamovací aplikaci jsme použily binární logistickou regresi. Závislou proměnnou je přijetí či odmítnutí pozvánky k seznámení. Modelujeme pouze případy, kdy muž kontaktuje ženu, jelikož úspěšnost pozvánek zaslaných ženami je v našem souboru 96 % a není tedy smysluplné ji modelovat. Pro analýzu úspěšnosti jsme vytvořily jednoduchou váhu $1/(\text{počet pozvánek poslaných uživatelem})$, kdy se součet odeslaných pozvánek uživatelem vždy rovná 1. Důvodem je rozdílná aktivita uživatelů. Aktivnější uživatelé posílají více pozvánek a výsledky by tak byly vychýleny směrem k jejich preferencím, což by je zkreslovalo. Stejný postup používají pro analýzu dat z online seznamovacího portálu Skopek, Schulz a Blossfeld [2011].

Nezávisle proměnné jsou věk muže, a to v interakci s parametrem věkové homogamie. Věkovou homogamií (referenční kategorie) myslíme případy, kdy je muž stejně starý, o rok starší či o rok mladší než žena, kterou kontaktuje. Partneři,

Tabulka 3. Výsledky binární logistické regrese

Reciprocita	Koef.	Sm. chyba	Konf. interval (95 %)	
Věk muže	-0,02 *	0,01	-0,03	0,001
Homogamie				
Muž starší než žena	1,69 ***	0,20	1,31	2,07
Muž mladší než žena	-1,65 ***	0,27	-2,18	-1,12
Homogamie * Věk muže				
Muž starší než žena	-0,06 ***	0,01	-0,07	-0,04
Muž mladší než žena	0,05 ***	0,01	0,03	0,07
Věk ženy	0,07 ***	0,004	0,07	0,08
Konstanta	-1,06 ***	0,17	-1,40	-0,72
n = 136 504				

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

Graf 8. Predikované pravděpodobnosti odpovědi dle věku muže a věkové homogamie či heterogamie

Poznámka: Křivky zobrazují predikci pravděpodobnosti odpovědi na vyslanou pozvánku dle věku muže a věkové homogamie či heterogamie. Podbarvený prostor kolem křivky zobrazuje 95% konfidenční interval.

kterí jsou od sebe vzdáleni jen o několik měsíců a byli by jinak chybně klasifikováni jako rozdílného věku, jsou tak považováni za stejně staré. V rámci *sensitivity analysis* jsme také zkoušely variantu, v níž byla homogamie operacionalizována jako rozdíl jednoho roku ve prospěch ženy až dvou let ve prospěch muže, jak je operacionalizována v jiných studiích [např. Fučík 2006; Katrňák 2008]. Interpretace modelu však zůstala nezměněna. Dále kontrolujeme pro věk kontaktované ženy.

Z modelu je patrné (Tabulka 3), že čím jsou ženy starší, tím spíše přijmou pozvánku k seznámení. Dále vidíme, že se pravděpodobnost úspěchu vzhledem k věkové homogamii mění s věkem, což je v souladu s hypotézou 5. Mladší muži mají nejvyšší šance u mladších žen, než jsou oni sami. Naopak šance starších

mužů u mladších žen jsou mizivé. Neúspěch starších mužů u mladších partnerek podporuje hypotézu 4. Stejně jako u výsledků předchozího modelu se zde ukazuje, že představa mužské atraktivity, která s věkem neklesá a má potenciál přitahovat i mladé ženy, nemá v našich datech podporu. Pravděpodobnost úspěchu u stejně starých partnerek s věkem mírně klesá, nicméně i u nejstarších mužů v souboru je úspěšnost kolem 50 %. V případě kontaktování starší ženy mají mladší muži nižší pravděpodobnost úspěchu než starší muži. Je ovšem nutné podotknout, že intervaly spolehlivosti jsou v případě kontaktů starších a stejně starých žen u starších mužů poměrně široké, tudíž je zde značná variabilita v úspěšnosti. To může být způsobeno nižším zastoupením uživatelů ve vyšších věkových kategoriích. Predikované pravděpodobnosti odpovědi dle věku muže a věkové homogamie zachycuje Graf 8.

Pochopitelně se nabízí otázka, zda se úspěšnost dle věkové homogamie mezi partnery musí vyvíjet lineárně, nebo jestli muže mít stejně jako u počtu obdržení pozvánek nelineární vývoj. Tuto hypotézu jsme testovaly v samostatném modelu (výsledky na vyžádání). Interpretace modelu by se změnila o pokles úspěšnosti mužů nad 36 let při kontaktování stejně starých a starších žen, zároveň se ale také silně rozšířily konfidenční intervaly. Úspěšnost kontaktu mladších žen by zůstala zcela nezměněna. Nicméně koeficienty pro kvadratický člen věku muže v interakci s kategoriální proměnnou věkové homogamie byly velice nízké, navíc pro případy kontaktování starších žen nebyly ani statisticky signifikantní. Informační kritéria (AIC, BIC) se oproti modelu předpokládající linearitu zhoršila. Z těchto důvodů tento model neprezentujeme.

Závěr

Data z online seznamování nám mohou pomoci porozumět změnám sňatkového trhu i lépe pochopit prvotní fáze hledání partnera. V této práci jsme se zaměřily na věkovou homofilii v rámci české online seznamovací aplikace. Obecně můžeme říct, že muži vykazují silné preference pro mladší ženy. Pro muže všech věkových kategorií jsou ženy do třiceti let primární věkovou kategorií, kterou kontaktují. U žen tak jednoznačný trend nevidíme. Ženy pod třicet let preferovaly muže ze stejné věkové kategorie, nicméně s každým rokem života narůstala preference pro starší muže. Ženy nad třicet let potom jasně preferovaly muže nad třicet let oproti mužům do třiceti let.

Nejvíce atraktivními nejsou paradoxně nejmladší ženy, byť se jim dostává značné pozornosti. Zájem stoupá cca do 26–28 let a poté začíná prudce klesat. Podobný, ale zdaleka ne tak dramatický trend pozorujeme také u mužů. I tak ovšem nejstarší ženy dostávají stále více pozvánek k seznámení než muži v jakékoliv věkové kategorii. Ačkoliv se v sociálních vědách často udává, že atraktivita mužů s věkem neklesá a jsou stále atraktivní i pro mladé ženy, nic takového na našich datech nepozorujeme. Naopak, pravděpodobnost úspěchu starších mužů

u mladších žen je minimální. Jak ovšem udává Hamplová, Hampl a Weidnerová [2017: 20], čeští muži „odkvétají“ dříve, jelikož se o sebe příliš nestarají, může se tedy jednat o specifikum České republiky. Dále, konsolidace zdrojů (status, finance) u starších mužů funguje oběma směry. Ukazuje nejen to, čeho muž dosáhl, ale také čeho nedosáhl [Buss 1994]. Zde se otevírá prostor pro další výzkum, jelikož není jasné, zda se jedná o specifikum starších mužů využívajících danou seznamovací aplikaci, nebo o společenský trend, kdy s nárůstem egalitárního pojetí vztahů klesá význam komplementarity rolí a směny mládí a krásy za status a bohatství. Navíc ženy jsou na online seznamkách v pozici, kdy si mohou vybírat z velkého množství pozvánek, a mohou si tedy dovolit být selektivnější. Nejvyšší pravděpodobnost úspěchu u mladších žen mají naopak mladí muži. Vývoj šancí na úspěch při kontaktování stejně staré partnerky s věkem mírně klesá, což ale může být specifikem mobilní seznamovací aplikace, kde ve vyšších věkových kategoriích ubývá stejně starých partnerů.

Z deskriptivní části víme, že čím je žena mladší, tím spíše pozvánku k seznámení odmítne. Navíc, čím je muž starší než žena, kterou kontaktuje, tím nižší šanci má, že žena jeho pozvání přijme. Mladé ženy jsou totiž atraktivní pro muže všech věků a dostávají velký počet pozvánek, mezi nimiž si mohou vybírat. Ženy této skutečnosti využívají ve svůj prospěch a výsledné párování je tak buď věkově homogamní, kdy jsou partneři stejně staří, nebo podobně staří, kdy jsou muži starší či mladší pouze o několik málo let než ženy. Tuto situaci teorie výběrového párování předjímají a podobný trend vidíme i na českých sňatkových datech. Naše výsledky tak podporují vysvětlení věkové homofilie na základě nonreciprocit.

Pozorujeme ovšem ještě jiný trend. Čím jsou muži starší, tím vyšší šanci na úspěch mají u starších žen, než jsou oni sami, a to i v případě velkých věkových rozdílů. Přestože starší ženy pozvánky mladším mužům posílaly jen minimálně, pokud od nich pozvánku obdržely, byla poměrně vysoká šance, že ji také přijmou. Existuje mnohem vyšší šance, že žena přijme pozvánku od výrazně mladšího partnera než od výrazně staršího. Tato zjištění korespondují s výsledky z české komerční sféry. Analýza dat z Lide.cz [Novinky.cz 2014], jednoho z velkých českých seznamovacích webových portálů, ukázala, že muži se primárně zaměřují na kontaktování mladších partnerek, přičemž toto chování se s narůstajícím věkem prohlubuje. Šance na úspěšný kontakt, tedy kontakt, který by byl opětován, však měli muži přitom spíše u starších žen. Tato pozorování můžeme dát i do souvislosti s narůstajícím počtem věkově netradičních manželství v Česku, kde pozorujeme čím dál více sňatků mladších mužů se staršími ženami.

Pokud ženy převzaly iniciativu a kontaktovaly muže jako první, získaly na tomto trhu zásadní výhodu, jelikož jejich pozvánky byly takřka vždy opětovány. Pro muže taková výhoda neplatila a byli úspěšní v méně než polovině případů. Toto pozorování se objevuje v celé řadě výzkumů online seznámk a zpravidla se vysvětluje vyšším počtem mužů na seznamkách a také tím, že nechat první kontakt na muži je společenskou normou.

V této práci se tedy do velké míry potvrzují předpoklady ze zahraničních výzkumů věkové homofilie na seznamkách a výsledky víceméně odpovídají i trendům věkové homogamie a heterogamie v Česku. Nic nenásvědčuje tomu, že by se lidé stávali online k věkovým rozdílům tolerantnější, spíš to vypadá, že se jim daří díky seznamce uživatele efektivněji filtrovat. Jsou to hlavně ženy, které díky nonreciprocitě stojí za věkově homofilními kontakty. Důležité omezení našich analýz je fakt, že nedokážeme odhadnout, zda se online kontakty překlápily do vztahů. Data jedné seznamovací aplikace jsou pochopitelně ovlivněna samovýběrem a stejně tak mohou být zkreslena intervenujícími proměnnými, o nichž nemáme informace (například atraktivita, vzdělání či příjem). Bylo by také zajímavé ověřit, zda se preference uživatelů, respektive jejich strategie kontaktování, mění v čase na základě zkušenosti s odmítnutím či naopak úspěchem u opačného pohlaví. Zde tedy zůstává prostor pro další analýzy.

RENÁTA TOPINKOVÁ je doktorandka na katedře sociologie Filozofické fakulty UK, v současné době pracuje v oddělení Sociální stratifikace Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i. Zabývá se kvantitativním výzkumem rodiny, především v kontextu hledání partnera online.

MARKÉTA ŠETINOVÁ je socioložka a psychoterapeutka. Absolvovala magisterské studium sociologie na univerzitě v Oxfordu, nyní pokračuje s doktorským výzkumem při Institutu sociologických studií na Fakultě sociálních věd UK. Ve svém výzkumu i psychoterapeutické praxi se věnuje především seznamování, singles a partnerským vztahům.

Literatura

- Ansari, A., E. Klinenberg. 2015. *Modern Romance*. New York: Penguin Books.
- Becker, G. S. 1973. „A Theory of Marriage: Part I.“ *Journal of Political Economy* 81 (4): 813–846, <https://doi.org/10.1086/260084>.
- Buss, D. M. 1994. *The Evolution of Desire: Strategies of Human Mating*. New York: BasicBooks.
- Fiore, A. T., J. S. Donath. 2005. „Homophily in Online Dating: When Do You Like Someone Like Yourself?“ Pp. 1371–1374 in *CHI EA '05: CHI '05 Extended Abstracts on Human Factors in Computing Systems*, <https://doi.org/10.1145/1056808.1056919>.
- Fučík, P. 2006. „Věková homogamie českých sňatků 1920–2000.“ *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 42 (4): 719–740.
- Hakim, C. 2011. *Honey Money: The Power of Erotic Capital*. London: Allen Lane.
- Hamplová, D., P. Hampl, S. Weidnerová. 2017. „Krása – mýtus, nebo realita?“ Pp. 15–20 in P. Matějů, D. Hamplová, P. Hampl, M. Loužek, S. Weidnerová, P. Anýžová, M. L. Smith. *Moc krásy*. Praha: Univerzita Karlova.
- Hitsch, G. J., A. Hortaçsu, D. Ariely. 2010. „What Makes You Click?—Mate Preferences in Online Dating.“ *Quantitative Marketing and Economics* 8 (4): 393–427, <https://doi.org/10.1007/s11129-010-9088-6>.

- Hogue, A., L. Steinberg. 1995. „Homophily of Internalized Distress in Adolescent Peer Groups.“ *Developmental Psychology* 31 (6): 897–906, <https://doi.org/10.1037/0012-1649.31.6.897>.
- Kalmijn, M. 1998. „Intermarriage and Homogamy: Causes, Patterns, Trends.“ *Annual Review of Sociology* 24 (1): 395–421, <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.24.1.395>.
- Katrnák, T. 2008. *Spríznění volbou? Homogamie a heterogamie manželských párů v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).
- Kreager, D. A., S. E. Cavanagh, J. Yen, M. Yu. 2014. „Where Have All the Good Men Gone? Gendered Interactions in Online Dating.“ *Journal of Marriage and Family* 76 (2): 387–410, <https://doi.org/10.1111/jomf.12072>.
- McGrath, F. 2015. „Online Dating: What to Know About Tinder in 5 Charts.“ *GlobalWebIndex* [online]. [cit. 7. 6. 2018]. Dostupné z: <https://blog.globalwebindex.com/trends/what-to-know-about-tinder/>.
- McPherson, M., L. Smith-Lovin, J. M. Cook. 2001. „Birds of a Feather: Homophily in Social Networks.“ *Annual Review of Sociology* 27 (1): 415–444, <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.27.1.415>.
- Morr Serewicz, M. C., E. Gale. 2008. „First-Date Scripts: Gender Roles, Context, and Relationship.“ *Sex Roles* 58 (3–4): 149–164, <https://doi.org/10.1007/s11199-007-9283-4>.
- Možný, I. 2002. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).
- Nielsen Admosphere. 2019. „Láska přes internet: 4 z 10 Čechů už se někdy snažili seznámit online.“ *Nielsen Admosphere* [online]. [cit. 7. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.nielsen-admosphere.cz/press/laska-pres-internet-4-z-10-cechu-uz-se-nekdy-snazili-seznamit-online/>.
- Novinky.cz. 2014. „Začarovaný trojúhelník: Muži chtějí na seznamkách mladší ženy, je však chtějí starší.“ *Novinky.cz* [online]. 3. 9. 2017 [cit. 18. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/muzi/345588-zacarovany-trojuhelnik-muzi-chteji-na-seznamkach-mladsi-zeny-je-vsak-chteji-starsi.html>.
- Potarca, G. 2017. „Does the Internet Affect Assortative Mating? Evidence from the U.S. and Germany.“ *Social Science Research* 61: 278–297, <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2016.06.019>.
- Rose, S., I. H. Frieze. 1993. „Young Singles' Contemporary Dating Scripts.“ *Sex Roles* 28 (9–10): 499–509, <https://doi.org/10.1007/BF00289677>.
- Rosenfeld, M. J., R. J. Thomas. 2012. „Searching for a Mate: The Rise of the Internet as a Social Intermediary.“ *American Sociological Review* 77 (4): 523–547, <https://doi.org/10.1177/0003122412448050>.
- Rudder, C. 2014. *Dataclysm: Who We Are When We Think No One's Looking*. London: Fourth Estate.
- Salganik, M. 2018. *Bit by Bit: Social Research in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press.
- Schaefer, D. R. 2012. „Homophily Through Nonreciprocity: Results of an Experiment.“ *Social Forces* 90 (4): 1271–1295, <https://doi.org/10.1093/sf/sos065>.
- Skopek, J., F. Schulz, H. P. Blossfeld. 2011. „Who Contacts Whom? Educational Homophily in Online Mate Selection.“ *European Sociological Review* 27 (2): 180–195, <https://doi.org/10.1093/esr/jcp068>.
- Smith, A., M. Duggan. 2013. „Part 2: Dating Apps and Online Dating Sites.“ *Pew Research Center* [online]. Dostupné z: <http://www.pewinternet.org/2013/10/21/part-2-dating-apps-and-online-dating-sites/>.
- Snijders, T. A. B., R. J. Bosker. 2012. Introduction. Pp. 1–5 in *Multilevel Analysis: An Introduction to Basic and Advanced Multilevel Modeling*. 2nd ed. Sage.

Valkenburg, P. M., J. Peter. 2007. „Who Visits Online Dating Sites? Exploring Some Characteristics of Online Daters.“ *CyberPsychology & Behavior* 10 (6): 849–852, <https://doi.org/10.1089/cpb.2007.9941>.

Zeman, K. 2006. „Věk při sňatku a rozdíl mezi věkem ženicha a věkem nevěsty v České republice v letech 1991–2004.“ *Demografie* 48 (1): 1–11.